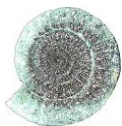

Kuusamo 2021

**Ullanmaan ranta-asemakaavan
arkeologinen inventointi**

Jaana Itäpalo ja Hans-Peter Schulz 20.1.2022

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIAPALVELU

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologisen inventoinnin Kuusamon Ullanmaan ranta-asemakaavan muutosalueella. Maastotyön suorittivat FM Jaana Itäpalo ja Hans-Peter Schulz 21.9.2021. Työn tilaaja on KimmoKaava Tmi.

Inventoitu alue on n. 32 hehtaaria ja se sijaitsee Kuusamon keskustasta n. 28 km pohjoiseen Purnujärven ja Kantojärven välisellä kannaksella. Hakojärven etelä- ja pohjoisrannalla on tehty kaavoitukseen liittyvät arkeologiset inventointi vuosina 2016 ja 2020.

Ennen inventointia selvitysalueelta tunnettiin kivi-pronssikautiseksi asuinpaikoiksi luokitellut **Purnujärvi NW** (1000006498) ja **Purnujoki** (1000006487), joista jälkimmäinen sijaitsee vain osin kohdealueella, ja vielä kivi-pronssikautinen löytöpaikka **Tulilamminkangas** (1000006510).

Inventoinnissa paikannettiin yksi uusi muinaisjäänös **Purnujärvi pohjoinen** rakennuksen perustus, kaksi uutta muuta kulttuuriperintökohdetta **Purnujärvi länsi 2** rakennuksen perustus ja kellarin jäännös sekä **Purnujoki 2** kellareiden pohjia 2 kpl. Kaavan alueella sijaitseva osa kohteesta **Purnujoki** oli ennallaan, entuudestaan tunnetuissa kohteissa **Purnujärvi NW** ja **Tulilamminkangas** ei tehty esihistoriaan ajoittuvia havaintoja.

Sisällysluettelo

	S.
1. Perustiedot.....	3
2. Lähtökohdat ja menetelmät.....	4
2.1 Tutkimushistoria.....	4
2.2 Menetelmä.....	4
3. Maisema, topografia ja geologia.....	4
4. Alueen maankäytön historiaa	8
5. Tulokset.....	10
6. Kohdelista.....	11
7. Yleiskartta.....	11
8. Kohdetiedot.....	12
9. Aineistoluettelo.....	21

Kansikuva: Kuva 1. Maisema Purnujärven rannalta Kuontivaaralle.

1. Perustiedot

Selvitysalue: Ullanmaan ranta-asemakaava, n. 32 ha
Tilaaja: KimmoKaava Tmi
Laji: osainventointi **Kenttätöaika:** 21.9.2021, yhteensä 2 kenttätöpäivä
Karttanumerot: TM35-lehtijako MML T5311L (mk 1:20 000), vanha yleislehtijako 461301 MML (mk 1:20000)
Korkeus: n. 245 – 260 m mpy **Koordinaattijärjestelmä:** ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto
Aiemmat löydöt: KM 33782:1, KM 33780:1-2, KM 33786 **Inventointilöydöt:** -
Aiemmat tutkimukset: 2003 Anti Krapu, inventointi, Purnujoki, Purnujärvi NW ja Tulilamminkangas.

Kaavan yleissijainti. Taustakartta Mml/9/2021.

Kaavan alueen raja. Tunnetut arkeologiset kohteet nimetty kartalle, kohdetiedot Museoviraston kulttuuriympäristöpalveluikkunan mukaan. Taustakartta Mml 9/2021.

2. Lähtökohdat ja menetelmät

Kuusamossa ollaan laatimassa Ullanmaan ranta-asemakaavan osittaista muutosta. Yhtenä osana kaavan selvityksiä tehtiin syksyllä 2021 arkeologinen maastoinventointi. Suunnittelualue on n. 32 hehtaaria laaja ja se sijaitsee Kuusamon keskustasta n. 28 km pohjoiseen Purnujärven ja Kantojärven välisellä kannaksella. Alue on metsämaata, rämettä ja pieneltä osin suota, vapaa-ajanasunnot sijaitsevat lähinnä Purnujärven rannalla. Ennen inventointia kaavan suunnittelualueelta tunnettiin kivi-pronssikautiset asuinpaikat **Purnujärvi NW** (1000006498) ja **Purnujoki** (1000006487) sekä vielä kivi-pronssikautinen löytöpaikka **Tulilamminkangas** (1000006510).

2.1. Tutkimushistoria

Aluetta ja sen lähiympäristöä on inventoitu aiemmin neljässä kaavahankkeessa: vuonna 2003 liittyen Rukan osayleiskaavan laadintaan (Oulun yliopisto, arkeologian oppiaine). Järven eteläpuolella inventoitiin vuonna 2007 liittyen Hakojärven ranta-asemakaavan laajennukseen (Pohjois-Pohjanmaan museo) ja vuonna 2016 uudemman kerran Hakojärven ranta-asemakaavan muutokseen liittyen sekä vielä 2020 järven pohjoispuolella Hakojärven ranta-asemakaavan laajennukseen liittyen (Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu).

2.2. Menetelmä

Maastoinventointi perustui lähistöllä tehtyjen aiempien arkeologisten selvitysten raporttitietoihin, Maanmittauslaitoksen maaperäkarttoihin, ortokuvaan, korkeusmalliin sekä laserkeilausaineistoon ja Museoviraston arkeologisista kohteista ylläpitämään digitaaliseen tietokantaan. Alueen asutushistoria ja historialliset elinkeinot on selvitetty vuosien 2016 ja 2020 inventoinneissa kirjallisuuden ja vanhojen karttojen avulla, näihin tietoihin ei tullut uutta tietoa.

Isojako oli pantu alulle Kuusamossa jo 1902, mutta varsinainen isojako suoritettiin vasta 1951-1961, ennen isojakoa toimitettiin väliaikainen lohkojako – vanhempaa tarkempaa historiallista karttamateriaalia ei siten ole. Lähihistorian maankäytön vaikutuksia maisemaan ja mahdollisiin arkeologisiin kohteisiin arvioitiin maastohavainnoinnin lisäksi mm. vanhimman vuonna 1964 alueesta laaditun peruskartan avulla.

Kenttätömenetelmät olivat pintahavainnointi, valokuvaaminen, kairaus käsikairalla sekä muutamilla paikoille pienet lapiopistot. Koko suunnittelualue käytiin kävelemällä läpi.

Työssä käytettiin EGNOS-yhteensopivaa paikanninta Garmin GPSmap 62s ja QuantumGis -paikkatieto-ohjelmaa.

3. Maisema, topografia ja geologia

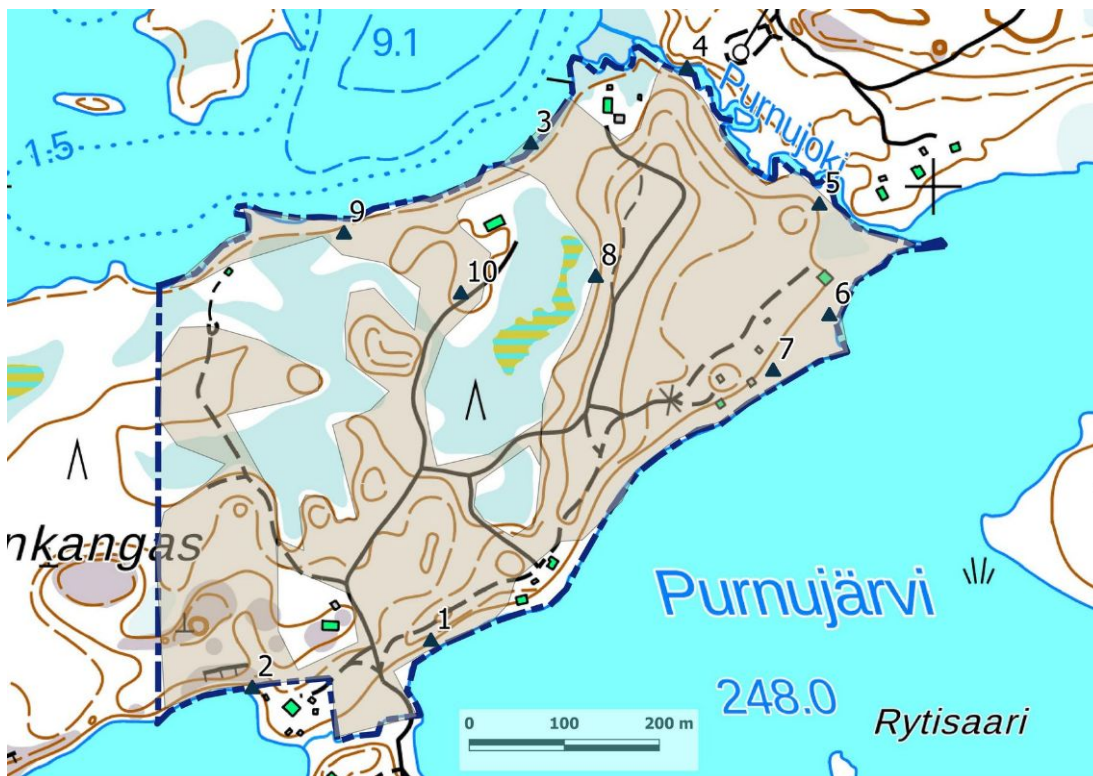
Kaavoitusalue sijaitsee Purnujärven ja Kantojärven välisellä kannaksella, lounaiskulmassa alue rajautuu pieneltä osin myös Hakojärveen, koillisessa rajana on Purnujärveä ja Kantojärveä yhdistävä n. 5-10 m leveä Purnujoki, länsipuolella on metsämaastoa. Purnujärven rannalla sijaitsee useita vapaa-ajan asuntoja, Kantojärven rannalla niitä on kolme. Kuivat alueet ovat maaperältään hiekkaa, lounaisosassa on pienellä alueella kallioita. Purnujärven rannassa on lyhyellä matkalla kapea soravyö. Alueen puusto on lähinnä harvaa mänty-metsää. Alueella esiintyy selvää korkeusvaihtelua, rannat ovat paikoin jyrkkiäkin. Purnujärven rannoilta aukeaa kaunis näköala Konttaisalalle.

Kohdealuetta ympäröivät Purnujärvi ja Kantojärvi sekä Purnujoki ovat kirkasvetisiä. Purnujärvi on kaakkois-lounaisuuntainen ja n. 2 km pitkä ja enimmillään n. 900 m leveä, myös kaakkois-luoteisuuntainen Kantojärvi 2,3 km pitkä ja enimmillään n. 600 m leveä, Hakojärvi on näitä pienempi vesistö. Purnujärven rannassa on selvä rantatörmä, koillisessa ranta mataloituu ja soistuu Purnujoen suulle, myös Kantojärven puoleinen suu-alue on matalaa suota, muualla Purnujoen rantapenkat ovat jyrkkiä. Lounaiskulmassa Hakojärvenrannalla kallio- ja lohkaresseinämä laskee suoraan veteen. Kantojärven ranta on pääosin matalaa, osin rämeistä. Alueen keskivaiheilla on suo, johon etelä- ja itäpuolinen kankaan rinne laskee jyrkästi.

Kuva 2. Alueen lounaiskulmassa kallio- ja lohkaresseinämä laskee jyrkästi Hakojärveen.

Kuusamon seutu on kokonaan supra-akvaattista. Alue kuuluu kallioperältään karjalaiseen liuskevyöhykkeeseen, joka syntyi noin 2 miljardia vuotta sitten. Tämän muinaisen vuoriston jäänteitä ovat myös Rukatunturi, Valtavaara ja Konttainen. Niiden kalliopinnassa on havaittavissa hyvin mannerjäätikön liikesuunnan jäljet. Kaava-alue sijaitsee pohjavesialueella.

Inventoidut alueet ja valokuvauspaikat 1-10. Taustakartta Mml 9/2021.

3. Kantojärven vesi on kirkasta, kuva luoteeseen.

4. Purnujoen uomaa kaakkoon.

5. Purnujoen uomaa kaakkoon.

6. Näkymä Konttaiselle itään.

7. Purnujärven rantatörmää lounaaseen

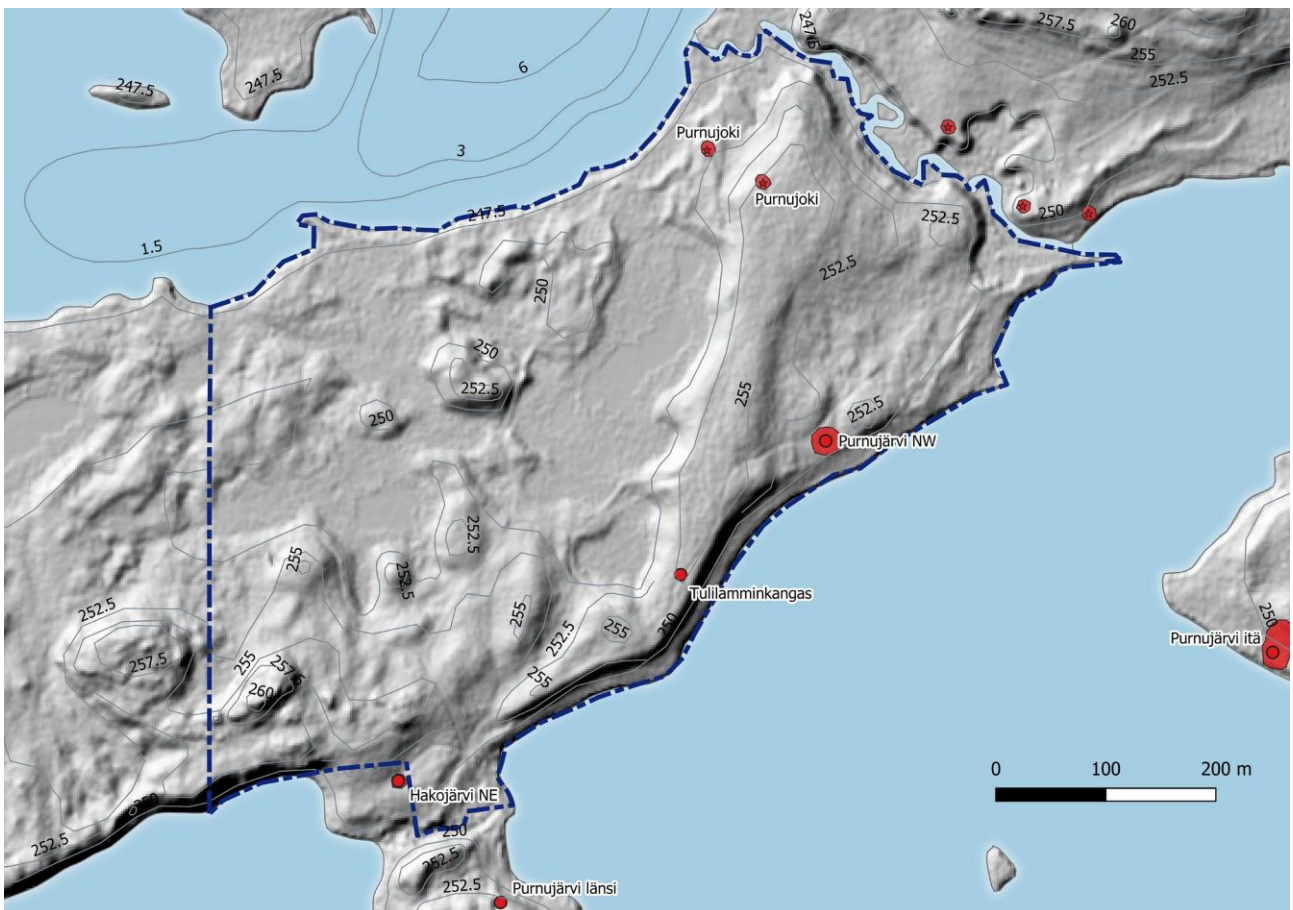
8. Alueen keskivaiheilla oleva suo, kuva länteen.

9. Kantojärven ranta on matalaa, kuva koilliseen.

10. Alueen maaperä on hiekkaa.

Kohde- ja sen lähialuetta vasten vinovalovarjoste 2 m DEM ja korkeuskäyrät. Tausta-aineistot Mml 9/2021. Tunnetut arkeologiset kohteet nimetty kartalla, kohteet ja kohderajaukset Museoviraston muinaisjäännösrekisterin mukaan.

Kaavan alue ortokuvalla. Tausta-aineistot Mml 9/2021. Arkeologiset kohteet nimetty kartalla, kohteet ja kohderajaukset Museoviraston muinaisjäännösrekisterin mukaan.

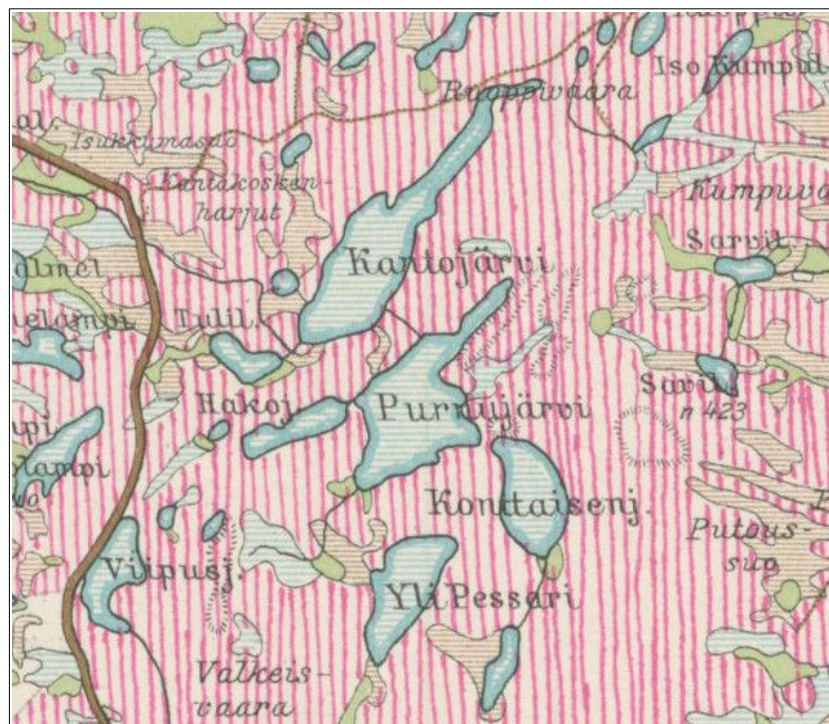
4. Alueen maankäytön historiaa

Alueella sijaitsee 3 kivi-pronssikaudelle ajoitettua kohdetta: **Purnujärvi NW** kohteesta on löytynyt kvartseja, **Purnujoen** kohde sijaitsee pääosin kaavan ulkopuolella Purnujoen itäpuolella. Kohteessa on havaittu pieni-alainen asuinpaikka sekä toinen asuinpaikka, jossa on asumuspainanne ja lisäksi kohde sisältää 6 pyyntikuoppaa, joista kaksi sijaitsee kaavan suunnittelualueella. Kolmas kaavan alueella sijaitseva kohde on **Tulilamminkangas**, mistä on löytynyt yksi kvartsiraaka-ainekappale. Lähialueella sijaitsee joitakin muita kivikautisia asuinpaikkoja ja pyyntikuoppakohteita.

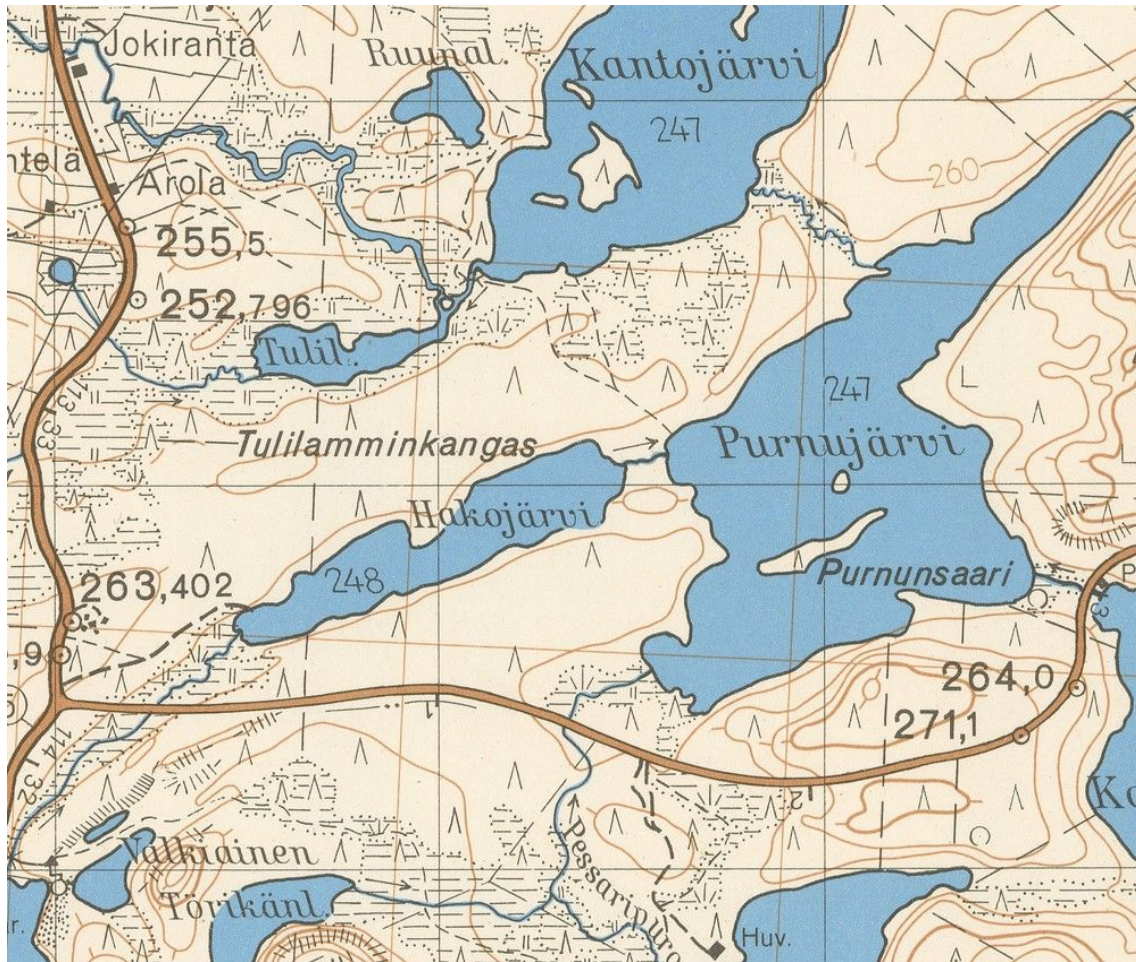
Alue on merkitty historiallisille kartoille asumattomaksi metsämaaksi. Vuoden 1964 peruskartalla rannat olivat vielä kokonaan rakentamattomia. Lähialueella tunnetut historiallisen ajan maankäytön merkit liittyvät lähinnä uuden tai uusimman ajan metsätalouteen; niitä ovat vuoden 2016 inventoinnissa löydetty metsäkämpän pohja sekä kaksi leimapuuta ja uuttupuu, joka ehkä myös liittyy metsätöihin. Metsäkämpän pohjasta voitiin tunnistaa kaksi tulisijaa, mikä voi viitata 1800-luvun metsäkämppään. Leimapuut ovat ajalta ennen kuin silloiset kruununmaat tulivat Metsähallituksen haltuun 1860-luvulla.

Vuoden 1642 Kemin Lappia esittävä kartta on vanhimpia Kuusamon seutua kuvaavia karttoja; keskellä Kitkajärvi, sen alapuolelle on merkitty myös Kantojärvi. Mielenkiintoisia merkintöjä ovat Kuusamojärven itärannalle ja Yli-Kitkan pohjoisrannalle merkityt lapinkylät. Alkuperäinen kartta: Ruotsin valtion arkisto, SE/KrA/0410/J/011a.

Vuoden 1924 taloudelliselle kartalle Purnujärven ja Kantojärven ympäristöt on merkitty metsämaaksi, kartalla on kuvattu myös alueen keskiosassa sijaitseva suo. Kartta: Kansallisarkiston digitaaliarkisto: Suomen taloudelliset kartat, Alakitka Iccb:35.

Vuoden 1964 peruskartalla kohdealueen rannat olivat vielä kokonaan rakentamattomia. Maanmittauslaitos, <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>.

5. Tulokset

Inventoinnissa paikannettiin yksi uusi muinaisjäännös **Purnujärvi pohjoinen** rakennuksen perustus, kaksi uutta muuta kulttuuriperintökohdetta **Purnujärvi länsi 2**, rakennuksen perustus ja kellarin jäännös sekä **Purnujoki 2** kellareiden pohjia 2 kpl. Mahdollisesti kohde **Purnujärvi pohjoinen** liittyy metsätöihin. **Purnujärvi länsi 2** kohteen rakennuksen perustus on nuorempi, kyseessä lienee sesonkiluonteiseen asutukseen liittyvä jäännös. Entuudestaan tunnetuista esihistoriallisista kohteista ei tehty uusia esihistoriaan ajoittuvia havaintoja.

20.1.2022

Jaana Itäpalo

Jaana Itäpalo

Hans-Peter Schulz

Hans-Peter Schulz

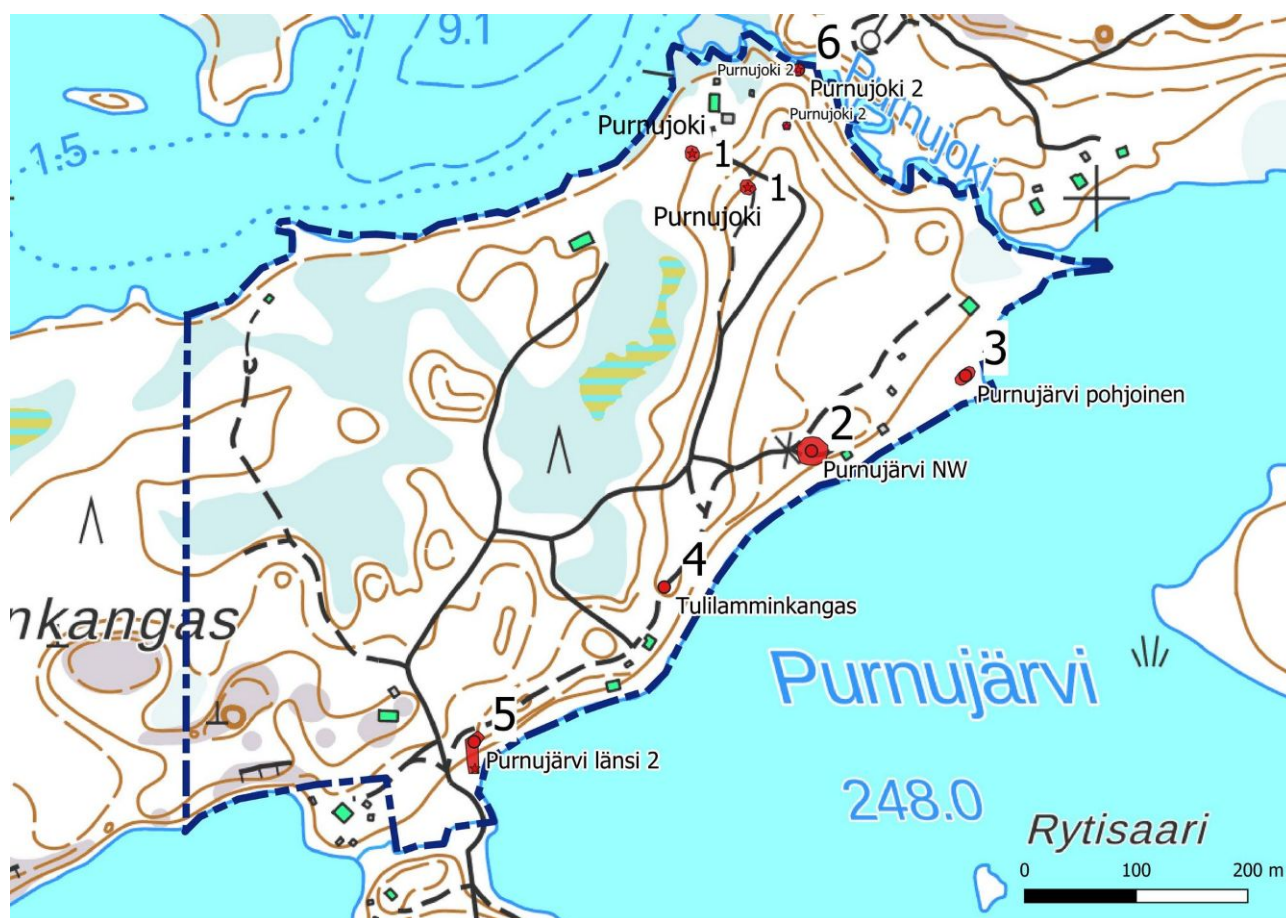

6. Kohdelista

Kohde	sivu	tyyppi/ tyypin tarkenne	ajoitus	lkm.	status
1. Purnujoki	12	Asuinpaikat/asumuspainanteet/pyyntikuopat	kivi-pronssikautinen	8	MJ
2. Purnujärvi NW	13	Asuinpaikat	kivi-pronssikautinen	1	MJ
3. Purnujärvi pohjoinen	15	Asuinpaikat/rakennusten pohjat	historiallinen	1	MJ
4. Tulilamminkangas	17	Löytöpaikat/irtolöytöpaikat	kivi-pronssikautinen	1	LP
5. Purnujärvi länsi 2	18	Asuinpaikat/rakennusten pohjat	historiallinen	2	KP
6. Purnujoki 2	20	Työ- ja valmistuspaikat/kellarit	historiallinen	2	KP

Status: MJ kiinteä muinaisjäännös, KP muu kulttuuriperintökohde, m muu kohde.

7. Yleiskartta

Kohteet kartalla. Kohde 1. Purnujoki sijaitsee osin kaavoitusalueella.

8. Kohdetiedot

1. Purnujoki			
Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000006487	TM35-lehtijako	T5311L
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	461301
Tyyppi	Asuinpaikat Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7346290 I: 597708 g: P: 7346039 I: 597637 h: P: 7346009 I: 597688
Tyyppin tarkenne	Asumuspainanteet/pyyntikuopat	N2000	Z 250-255 m
Ajoitus	Kivikautinen/pronssikautinen	Koordinaattiselite	Rekisteriportaalin tieto
Aiemmat tutkimukset	2003 Antti Krapu, inventointi	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus
Aiemmat löydöt	KM 33780:1-2 (kvartsi-iskoksia)	Inventointilöydöt	-
Kuvaus: Rekisteriportaali: Kohde sijaitsee Kantojärven ja Purnujärven yhdistävän Purnujoen varrella. Paikalla on kaksi asuinpaikkaa sekä kuusi pyyntikuoppaa (ks. erilliskohteet). Purnujoki on noin 0,4 km pitkä puro, jonka leveys on 5-15 m. Rannat ovat hiekkaista kangasmaata. Purnujoki g -pyyntikuoppa (kuoppa 5) sijaitsee Purnujoen luoteispään jokisuusta noin 80 m etelään, pienellä niemimäisellä kohoumalla, Kantojärven rannasta 40 m päässä ja jokisuuhun rakennusta mökistä 40 m etelään. Kuoppa on pyöreä, suppilomainen, halkaisijaltaan noin 4 m ja syvyydeltään 0,8 m. Kuopan pohjassa on havaittu huuhtoutumiskerros. Purnujoki h -pyyntikuoppa (kuoppa 6) sijaitsee jokisuuhun rakennetusta mökistä noin 80 m kaakkoon. Hiekkaisen harjanteen päällä kulkee tie, jonka itäpuolella kuoppa sijaitsee. Kuoppa on pyöreä, loivapiirteinen, halkaisijaltaan noin 4 m ja syvyydeltään noin 0,6 m. Kuopassa on havaittu vahva huuhtoutumiskerros. 2021: Tunnetusta muinaisjäännöksestä kaavan suunnittelualueella sijaitsee rekisteriportaalin kuopat g ja h, joiden todettiin olevan ennallaan.			
Ehdotus suoja-alueeksi:		Aiemman rajauksen mukaan.	

Purnujoen kohde sijaitsee pääosin kaavan ulkopuolella, alakohteet rajattu ja merkitty tähtenä.

Ylhäällä pohjoisempi rakenne, kuoppa g kuvattu luoteeseen Alhaalla eteläisempi rakenne, kuoppa h metsätien länsipuolella, kuva länteen.

2. Purnujärvi NW

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000006498	TM35-lehtijako	T5311L
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	461301
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7345774 I: 597745
Tyyppin tarkenne		N2000	Z 250 m
Ajoitus	Kivikautinen/pronssikautinen	Koordinaattiselite	Rekisteriportaalin tieto
Aiemmat tutkimukset	2003 Antti Krapu, inventointi	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi
Aiemmat löydöt	KM 33782:1, asuinpaikkalöydöt	Inventointilöydöt	-
Kuvaus: Rekisteriportaalii: Kohde sijaitsee Purnujärven luoteisrannalla, Purnujoen suusta noin 250 m lounaaseen, kesäasunnon pysäköintipaikan kohdalla olevalla tasanteella, rannasta noin 35 m päässä. Paikalta on löytynyt kvartsikaavin ja -iskoksia noin 15 x 20 m alalta. Maaperä paikalla on karkeahkoa hiekkaa, puusto suurehkoa männikköä. 2021: Kohde ennallaan. Havaintoja esihistoriasta ei tehty.			
Ehdotus suoja-alueeksi:	Aiemman rajauksen mukaan.		

Purnujärvi NW, kohderajaus.

Asuinpaikka mökin ajotien kohdalla, kuva itään.

3. Purnujärvi pohjoinen

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	T5311L
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	461301
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7345841 I: 597882
Tyyppin tarkenne	Rakennusten pohjat	N2000	Z 247,50 m
Ajoitus	Historiallinen	Koordinaattiselite	gps-mittaus
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	

Kuvaus: Purnujärven länsirannalla järven kaventuman kohdalla n. 15 m järven rannasta ja Purnujoen suusta 120 m etelään. Mäntyä kasvavalla tasanteella on seinävallin reunoista mitattuna 12 x 9 metrin kokoinen rakennuksen pohja, suunta lounas-koillinen, seinävallien korkeus on enimmillään vajaa 1 m. Koillis- ja lounaisnurkassa on luonnonkivistä koostuvat uunien jäännökset, koillisempi uunin jäännös on n. 3 m halkaisijaltaan ja 60 cm korkea, lounaisnurkassa oleva uuni on n. 2 m halkaisijaltaan ja 50 cm korkea. Kairatessa tulisijojen kohdalta havaittiin kivien lisäksi hiiltä ja palanutta hiekkaa. Rakenteet ovat turpeen ja varpukasvilisyyden peitossa, päällä kasvaa myös varttuneita mäntyjä. Perustuksen keskellä on lahonnut puu, jonka perusteella kohteen iäksi voi arvioida n. 200 vuotta. Kohde erottuu maastossa helposti. Vastaava jäännös löytyi vuoden 2016 inventoinnissa järven eteläpään lounaisrannalta. Tuolloin tulkittiin kahden tulisijan viittaavan siihen, ettei kyseessä ollut asuinrakennus (savutupa), vaan talvisin käytetty savottakämppä. Vastavia rakennusjäännöksiä on kartoitettu Metsähallituksen KMO- inventoinnissa 2010-2015, ja ne on ajoitettu lähinnä 1800-luvun puolelle.

Ehdotus suoja-alueeksi:	Kyllä.
-------------------------	--------

Purnujärvi pohjoinen, aluerajaus.

Rakennuksen pohja kaakkoon.

Rakennuksen pohja koilliseen.

4. Tulilamminkangas

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000006510	TM35-lehtijako	T5311L
Laji	Löytöpaikat	Vanha yleislehtijako	461301
Tyyppi	Irtolöytöpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7345652 I: 597613
Tyyppin tarkenne		N2000	Z 255 m
Ajoitus	Kivi-pronssikautinen	Koordinaattiselite	Aiempi tieto
Aiemmat tutkimukset	2003 Antti Krapu, inventointi	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus
Aiemmat löydöt	KM 33786: kvartsiraaka-ainekappale	Inventointilöydöt	

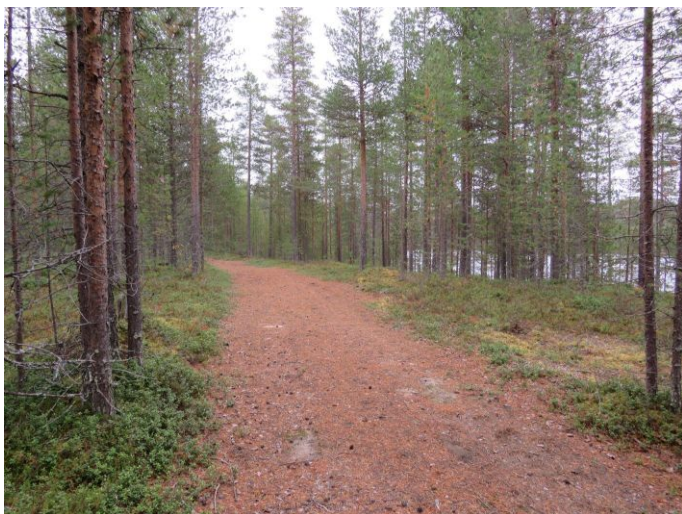
Kuvaus: Rekisteriportaali: Kvartsikappaleen (KM 33786) löytöpaikka sijaitsee Purnujärven luoteispuolella olevalla kankaalla, järven ja suon välissä, lähellä rantaa. Löytöpaikka on kankaan kapeimmalla kohdalla, mökkitiellä. Maaperä on hienoa hiekkaa, puusto nuorehkoa mäntyä. Kvartsiraaka-ainekappale on löytynyt mökkitien pinnasta. Paikalle tehdyissä koekeuopissa ei ole havaittu mitään kiinteään muinaisjäännykseen viittaavaa.

2021: Paikalle ei tehty havaintoja arkeologisesta materiaalista. Noin 40 m itään havaittiin luontaisia kvartseja ja kvartsiitteja rantavedessä. Rannassa on ko. kohdalla kapea soravyö.

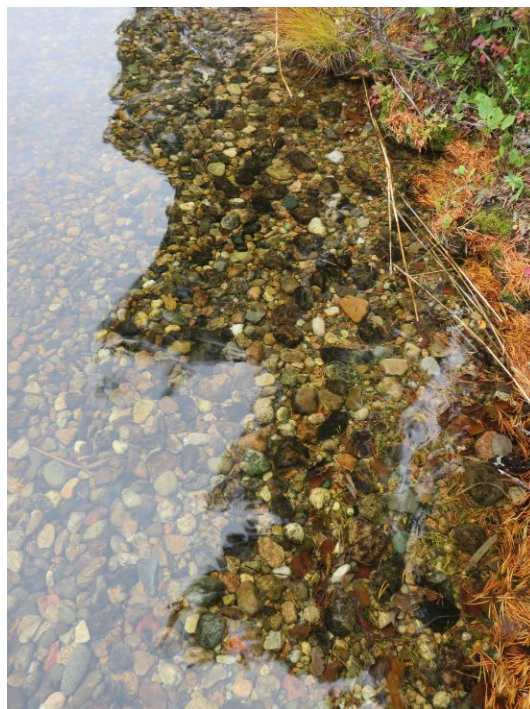
Ehdotus suoja-alueeksi:	-.
--------------------------------	----

Tulilamminkangas.

Kohdekoordinaattien osoittama tasanne koilliseen.

Noin 40 m löytäpaikasta itään esiintyy kvartsia ja kvartsiittia rantavedessä.

5. Purnujärvi länsi 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	T5311L
Laji	Muu kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	461301
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7345513 I: 597442 kellari: P: 7345489 I: 597443
Tyypin tarkenne	Rakennusten pohjat	N2000	Z 247,50-255 m
Ajoitus	Historiallinen	Koordinaattiselite	Rakennuksen pohjan uuni
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	
Kuvaus: Purnujärven länsirannalla mökkien itäpuolella, heti eteläpuolella on Purnujärven ja Hakojärven erottava alle 200 m leveä kangas. Maaperä on hiekkaa. Rantatörmän reunalla on koillis-lounaisuuntainen n. 7 x 5 metrin kokoinen rakennuksen pohja, jossa erottuu vielä selvästi hirsikehikon hirsiiä, koillisnurkassa on n. 2 m halkaisijaltaan oleva ja n. 80 cm korkea uunin jäännös. Rakenteiden pintoja peittää lähinnä sammal ja varvut, jonkin verran on heiniä, saniaista ja myös katajaa, luoteiskulmassa kasvaa koivu. Noin 20 m rakennuksen pohjasta etelään lähempänä rantaa on n. 5 m halkaisijaltaan oleva ja n. 70 cm syvä kellarin jäännös, jossa erottuu maanpinnalla seinävalli ja kasvillisuuden alla pitkälle lahonneita hirsiiä, rakenteen pintaa peittää lähinnä puolukanvarvut. Joitakin metrejä koilliseen on n. 3 m pitkä ja n. 30-50 cm halkaisijaltaan olevista kivistä koostuva kivirivi, joka voi olla esim. veneen telakoimiseen liittynyt perustus. Hirsien perusteella kyseessä on melko nuori kohde, ikää sillä on ehkä korkeintaan n. 100-150 vuotta.			
Ehdotus suoja-alueeksi:	Mahdollisuuksien mukaan.		

Purnujärvi länsi 2. Kohderajaus.

Vasemmalla rakennuksen pohja, oikealla kellarin pohja, kuvat kaakkoon.

Kellarin seinämän hirsikertaa, oikealla kellarista joitakin metrejä koilliseen sijaitseva kivirivi.

6. Purnujoki 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	T5311L
Laji	Muu kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	461301
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7346115 I: 597732 P: 7346064 I: 597722
Tyypin tarkenne	kellarit	N2000	Z 247,50-255 m
Ajoitus	Historiallinen	Koordinaattiselite	Kellari 1
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt	

Kuvaus: Kantojärven ja Purnujärven yhdistävän Purnujoen jyrkällä rantatörmällä joen eteläpuolella on n. 5 x 3 metrin kokoinen kellarin pohja, syvyys n. 1,3 m (kellari 1). Pintaa peittää lähinnä puolukanvarvut. Kairatessa ei saatu esiin esihistorialliselle muodostelmalle ominaista huuhtoutumiskerrosta, rakenne on tyypillinen historiallisen ajan kellarille, mahdollisesti kysymys on kalakellarista. Kaakkoisreunalla kasvaa n. 50 cm rungon halkaisijaltaan oleva mänty, jonka perusteella kohteella on ikää yli 50 vuotta. Noin 50 m etelään on n. 3 x 2,5 metrin kokoinen ja 1,5 m syvä jyrkkäseinäinen kuoppa, joka vaikuttaa tuhoutuneelta kellarilta, valit ovat osin jäljellä (kellari 2). Päällä kasvaa varttuneita mäntyjä.

Ehdotus suoja-alueeksi:	Pohjoisemmalle kellarille mahdollisuuksien mukaan.
--------------------------------	--

Kellareiden sijainti ja kohderajaukset.

Pohjoisempi kellari pohjoiseen, taustalla Purnujoki.

Eteläisempi kellari pohjoiseen.

9. Aineistoluettelo

Arkistoaineisto:

Ruotsin valtion arkisto, Geometrisk Delineation öfver Kemi Lappmarck, SE/KrA/0410/J/011a (1642).

Digitaalinen aineisto

Arkistolaitoksen digitaaliarkisto, <http://digi.narc.fi/digi/search.ka>

Geologian tutkimuskeskus,
<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu, tutkimusraportit, http://www.kparkeologia.fi/?page_id=132

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,
<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>
<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Museovirasto, Kulttuuriympäristön palveluikkuna, arkeologiset kohteet ja kulttuuriympäristön tutkimusraportit arkeologia, <https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>

Vanha kartta, <https://expo.oscapps.jyu.fi/s/vanhakartta/page/etusivu>

Kirjallisuus:

Ervasti, Seppo, Kuusamon historia 1. 1978.

Johansson Peter, Jääjärvet. Pohjois-Suomen maaperä (Johansson, P. ja Kujansuu, R. toim.). Geologian tutkimuskeskus. 2005.

Kortesalmi Juhani, Kuusamon talonpoikaiselämä 1670-1970. 1975.